

Julkinen

4.11.2015

Caruna Espoo Oy
PL 1
00068, CARUNA

Asia

Sähköverkkotoiminnan toteutunut oikaistu tulos ja kohtuullinen tuotto toisen valvontajakson 1.1.2008 – 31.12.2011 aikana

Asianosainen

Caruna Espoo Oy (aiemmin 24.03.2014 saakka Fortum Espoo Distribution Oy, tekstissä Fortum Espoo Distribution Oy)

Selostus asiasta

Energiavirasto (ennen 1.1.2014 Energiamarkkinavirasto, laki Energiavirastosta 870/2013) antaa toisen valvontajakson (1.1.2008 – 31.12.2011) päätyttyä valvontapäätöksen, jossa vahvistetaan kunkin verkonhaltijan osalta erikseen valvontajakson aikana kertynyt toteutunut oikaistu tulos ja kohtuullinen tuotto. Valvontapäätöksessä vahvistetaan myös se, kuinka suurella euromäärällä valvontajakson aikana kertynyt toteutunut oikaistu tulos ylittää tai alittaa kohtuullisen tuoton ensimmäisen valvontajakson vahvistettu yli- tai alijäämä huomioonotettuna.

Verkonhaltijan on otettava kolmannella valvontajaksolla (1.1.2012 – 31.12.2015) huomioon toisen valvontajakson valvontapäätös määrittäessään siirtopalvelusta perittävien maksujen suuruutta. Toisella valvontajaksolla kertynyt tuoton alijäämä on verkonhaltijan käytettävissä ainoastaan kolmannen valvontajakson aikana ja enintään vastaavalla nimellisellä euromäärällä. Toisella valvontajaksolla kertynyt tuoton ylijäämä ja mahdollinen korkoseuraamus on kompensoitava seuraavan valvontajakson aikana.

Energiavirasto laskee toisen valvontajakson eri vuosina 2008, 2009, 2010 ja 2011 kertyneet toteutuneet oikaistut tulokset yhteen ja vähentää summasta vastaavien vuosien kohtuullisten tuottojen summan. Kohtuullinen tuotto määritetään vuosille 2008, 2009, 2010 ja 2011 valvontajaksoa koskevassa vahvistuspäätöksessä (Dnro 455/424/2007) vahvistettuja periaatteita ja menetelmiä noudattaen.

Vahvistaessaan asianosaisen verkkotoiminnan toteutuneen oikaistun tuloksen ja kohtuullisen tuoton vuosilta 2008 – 2011, Energiavirasto ottaa ensimmäiseltä valvontajaksolta vahvistetun asianosaiselle kertyneen tuoton yli- tai alijäämän huomioon seuraavalla tavalla. Mikäli asianosaiselle on kertynyt ensimmäiseltä valvontajaksolta ylijäämää, lisätään tämä ylijäämä (positiivinen luku) verkonhaltijan toiselta

Julkinen

4.11.2015

valvontajaksolta kertyneeseen alijäämään (negatiivinen luku). Mikäli taas asianosaiselle on kertynyt ensimmäiseltä valvontajaksolta alijäämää, lisätään tämä alijäämä (negatiivinen luku) verkonhaltijan toiselta valvontajaksolta kertyneeseen ylijäämään (positiivinen luku).

Mikäli asianosaisen verkkotoiminnan tuoton ylijäämä vuosilta 2008 – 2011 alittaa ensimmäiseltä valvontajaksolta kertyneen tuoton alijäämän, otetaan kuitenkin huomioon enintään toisen valvontajakson ylijäämää vastaava määrä ensimmäiseltä valvontajaksolta kertyneestä alijäämästä.

Mikäli verkonhaltijalle on kertynyt alijäämää sekä ensimmäiseltä että toiselta valvontajaksolta, ei ensimmäisen valvontajakson alijäämää oteta enää huomioon toisen valvontajakson valvontapäätöksessä. Mikäli verkonhaltijalle on kertynyt ylijäämää sähkömarkkinalain vastaisesti sekä ensimmäiseltä että toiselta valvontajaksolta, tulee Energiavirasto erillisellä päätöksellä velvoittamaan kyseisen verkonhaltijan korjaamaan menettelynsä ensimmäisen valvontajakson ylijäämän palauttamisesta sähkömarkkinalain mukaiseksi.

Energiavirasto on 4.2.2014 päivätyllä kirjeellään varannut asianosaiselle mahdollisuuden antaa lausunto valvontapäätösluonnoksesta. Fortum Espoo Distribution Oy on lausunut päätösluonnoksesta 24.2.2014.

Energiavirasto on päätöksen tekemisen jälkeen huomannut päätöksessä kirjoitusvirheen ja korjaa kyseisen päätöksen omasta aloitteestaan tällä uudella päätöksellä. Kirjoitusvirhe on ilmennyt alkuperäisen päätöksen "Ratkaisu"-kohdassa, sivulla 9 puuttuvana sanana. Sana "tuhatta" puuttuu ylijäämän määrän (4450) ja sanan "euroa" välistä. Kysymyksessä on ilmeinen kirjoitusvirhe, joiden vuoksi 19.3.2014 annetun päätöksen dnro 137/430/2009 ratkaisu muuttuu. Kyseinen summa on kuitenkin ollut löydettävissä oikeassa muodossaan alkuperäisen päätöksen liitteessä 2. Tällä perusteella Energiavirasto viittaa asian osalta myös päätökseen sisältyneisiin laskelmiin liitteillä 2 ja 4, joiden perusteella oikea summa on tullut asianosaisen tietoon havaitusta kirjoitusvirheestä huolimatta. Oikea summa on myös ollut havaittavissa yhtiön kohtuullisen tuoton laskelmilla valvontatietojärjestelmässä, jotka ovat olleet keskeytyksettä asianosaisen havainnoitavissa. Edellä mainittu huomioon ottaen kirjoitusvirheen korjaaminen ei johda asianosaisen kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen.

Energiavirasto on 16.5.2014 päivätyllä kirjeellään varannut asianosaiselle mahdollisuuden antaa lausunto Energiaviraston 5.6.2014 antamasta korjatusta valvontapäätösluonnoksesta. Lisäksi Energiavirasto on 13.10.2015 päivätyllä kirjeellä varannut asianosaiselle mahdollisuuden antaa lausunto valvontapäätöksen korjaamisesta markkinaoikeuden päätöksen (MAO:484/15) johdosta. Asianosainen ei ole lausunut päätösluonnoksista.

Julkinen

4.11.2015

FORTUM ESPOO DISTRIBUTION OY:N LAUSUNTO 24.2.2014

Fortum Espoo Distribution Oy on lausunut valvontapäätösluonnoksesta 24.2.2014. Lausunnossaan Fortum Espoo Distribution Oy on todennut, ettei toisen valvontajakson ylijäämälle laskettua korkoa ole laskettu valvontalain 14 §:ssä säädetyllä tavalla. Fortum Espoo Distribution Oy:n mukaan yhtiön on oikeutettu kattamaan ensimmäisen valvontajakson alijäämän toisella valvontajaksolla sähkömarkkinalain ja ensimmäistä valvontajaksoa koskevan valvontapäätöksen perusteella. Fortum Espoo Distribution Oy:n mukaan laissa tarkoitettu alennettava määrä, jolle korko lasketaan, ei näin ollen ole valvontajakson toteutuneiden oikaistujen tulosten ja kohtuullisten tuottojen erotus, eli valvontajakson ylijäämä. Korko tulee Fortum Espoo Distribution Oy:n mukaan laskea vasta kun edellisen valvontajakson alijäämä on vähennetty edellä mainitusta erotuksesta.

Kantaverkon käyttöoikeuskenttien osalta Fortum Espoo Distribution Oy lausuu toisen valvontajakson vahvistuspäätöksen olevan asian suhteen yksiselitteinen: valvontapäätöksessä esitetty tulkinta ei perustu vahvistuspäätökseen eikä viraston esittämää kantaverkon käyttöoikeuskentän käsittelytapaa voida johtaa jaksoa koskevasta vahvistuspäätöksestä. Fortum Espoo Distribution Oy vetoaa lausunnossaan tältä osin etukäteisen valvonnan periaatteeseen ja luottamuksen suojaan.

Asiakkaiden liittymisjohtojen osalta Fortum Espoo Distribution Oy toteaa lausunnossaan, että sähköverkko ja sähköverkkoliiketoiminta on määritelty sähkömarkkinalain 3 §:ssä. Näitä ei ole pykälässä 3 määritelty eri tavalla kuin viraston viittaamissa pykälissä 4 ja 13. Fortum Espoo Distribution Oy:n mukaan lain perusteella viraston taloudellinen valvonta koskee kyseistä verkkotoimintaa kokonaisuutena määriteltynä, eikä sillä mitenkään osaa on aikanaan rakennettu tai hankittu ole lain määritelmien mukaan mitään merkitystä. Fortum Espoo Distribution Oy huomauttaa myös että sen sopimus pohjiin on sisältynyt lauseke, jonka mukaan asiakkaan rakennuttama liittymisjohto on otettu verkonhaltijan omistukseen ja vastuulle. Sopimuksen perusteella yhtiö vastaa siis liittymisjohtojen uusimisesta niiden tullessa käyttöikänsä päähän. Fortum Espoo Distribution Oy katsoo, että valvontamallin tulisi mahdollistaa näiden korvausinvestointien rahoittaminen. Fortum Espoo Distribution Oy toteaa vielä lausunnossaan, että mikäli tämä ei ole mahdollista, johtaa viraston tekemä jälkikäteinen ja takautuvasti vaikuttava tulkinta verkonhaltijan kannalta kohtuuttomaan lopputulokseen.

Markkinaoikeuden päätös MAO:484/15

Caruna Espoo Oy valitti annetusta valvontapäätöksestä (dnro 137/430/2009) valitusajana ja markkinaoikeus antoi valituksen johdosta päätöksen (MAO 484/15). Asiassa oli kyse siitä, oliko sähkömarkkinalain 38 c §:ssä tarkoitettu alennettava määrä, jolle lisättävä korko lasketaan, kyseisen valvontajakson sallittujen tuottojen ja toteutuneiden tuottojen erotus, vai onko alennettava määrä edellä mainittujen lukujen erotus, josta lisäksi vähennetään edellisen valvontajakson alijäämä.

Julkinen

4.11.2015

Caruna Espoo Oy:n vaatimus oli markkinaoikeuden mukaan hyväksyttävä korkoseuraamuksen laskentatavan osalta. Markkinaoikeus totesi perusteluissaan muun muassa seuraavaa: 38 c §:n puhtaasti sanamuodon mukainen tulkinta vaikuttaisi puoltavan Energiaviraston käsitystä koron määräytymisestä. Edelleen Energiaviraston näkemystä jossain määrin puoltaa lain säännöksen tarkoitus koron maksuvelvollisuuden osalta merkittävän ylihinnon estämiseksi. Markkinaoikeus korosti myös, että hinnoittelun kohtuullisuuden valvonta perustuu siten sekä sähkömarkkinalakiin että vahvistuspäätökseen. Vahvistuspäätöksen sisällön perusteella markkinaoikeus katsoi, että sähkömarkkinalain 38 c §:ssä tarkoitettua alennettavaa määrää ja sähkömarkkinalain esitöissä mainittua palautettavaa määrää on tulkittava siten, että laskennassa otetaan huomioon mahdollinen edelliseltä valvontajaksoilta kertynyt ali- tai ylijäämä, kuten vahvistuspäätöksessä on esitetty. Valvontajakson päätyttyä verkonhaltija on viraston tekemän valvontapäätöksen perusteella joko oikeutettu korottamaan siirtopalvelumaksujaan tai velvoitettu palauttamaan ylijäämä asiakkaille alentamalla siirtopalvelumaksujaan.

Markkinaoikeuden 3.7.2015 antamassa päätöksessä (MAO:484/15) kumottiin Energiaviraston 5.6.2014 antama päätös (dnro 137/430/2009) Caruna Espoo Oy:n sähköverkkotoiminnan kohtuullisesta ja toteutuneesta tuotosta toisen valvontajakson 1.1.2008 – 31.12.2011 aikana ja asia palautettiin Energiavirastolle uudelleen käsiteltäväksi korkoseuraamuksen käsittelytavan osalta uuden toista valvontajaksoa koskevan valvontapäätöksen antamiseksi Caruna Espoo Oy:lle.

Energiavirasto on käsitellyt asian uudelleen ja ratkaissut asian Markkinaoikeuden päätöksen mukaisesti eli siten, että laskennassa otetaan huomioon mahdollinen edelliseltä valvontajaksoilta kertynyt ali- tai ylijäämä.

Perustelut

Asianosainen harjoittaa sähkömarkkinalain mukaista luvanvaraista sähköverkkotoimintaa ja on siten sähkömarkkinalain (386/1995) 3 §:n 9 kohdassa määritelty verkonhaltija.

Sähkömarkkinalain 3 §:ssä tarkoitettu sähköverkkotoiminta koskee verkkoa, joka on verkonhaltijan hallinnassa ja tosiasiallisessa käytössä. Vahvistuspäätöksen mukaan verkonhaltijan on ilmoitettava Energiavirastolle toisen valvontajakson aikana vuosittain hallinnassaan ja tosiasiallisessa käytössään olevien sähköverkon verkko-komponenttien määrätiedot. Verkon rakennetietoihin ei ole tullut eikä tule sisällyttää verkonhaltijan asiakkaiden liittymisjohtoja, jotka eivät ole verkonhaltijan hallinnassa ja tosiasiallisessa käytössä, eivätkä ole verkonhaltijan kustannuksellaan rakentamia tai rakennuttamia.

Sähkömarkkinalain 38 c §:n 1 momentin mukaan Energiaviraston tulee 38 a §:ssä tarkoitettujen valvontajakson päätyttyä antamallaan päätöksellä velvoittaa verkonhaltija alentamaan pykälän 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen menetelmien perusteella määritettyjä siirtopalvelumaksujaan kuluvan valvontajakson aikana sillä

Julkinen

4.11.2015

määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän, taikka oikeuttaa verkonhaltija korottamaan siirtopalvelumaksujaan kuluva valvontajakson aikana sillä määrällä, jolla verkkotoiminnan tuotto on päättyneen valvontajakson kuluessa alittanut kohtuullisen tuoton määrän. Jos verkkotoiminnan tuotto on ylittänyt valvontajakson kuluessa kohtuullisen tuoton määrän vähintään 5 prosentilla, on alennettavaan määrään lisättävä korko, joka lasketaan koko alennettavalle määrälle vuotuisena korkona päättyneen valvontajakson ajalta sähkömarkkinalain 38 a §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetun vahvistuspäätöksen mukaisesti määritetyn oman pääoman koron keskiarvon mukaan.

Lisäksi valvontalain 38 c §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että valvontajakson päätyttyä Energiaviraston tulee antaa päätös, jossa arvioidaan onko hinnoittelu ollut valvontajakson aikana kokonaisuudessaan säännösten ja 38 a §:n 1 momentin 1 kohdan tarkoittaman vahvistuspäätöksen mukaista. Valvontajakson päätyttyä verkonhaltijan tulee Energiaviraston päätöksen perusteella palauttaa mahdollinen ylituotto siirtopalvelujen hintoja alentamalla asiakkaille. Merkittävässä ylitystapauksessa verkonhaltija maksaa palautettavalle määrälle koron koko sen valvontajakson ajalta, jonka kuluessa tämä ylituotto on kertynyt. Mikäli verkkotoiminnan tuotto alittaa hyväksyttävänä pidettävän tason, voi verkonhaltija vastavasti kerätä alitusta vastaavan määrän korkeampina siirtopalvelumaksuina seuraavan valvontajakson kuluessa.

Yllä mainitun 38 c §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu myös, että tasoitus tulee toteuttaa yleisenä tasoituksena asiakkaille näitä koskevan hinnoittelun kautta. Verkonhaltijalle on tarkoituksenmukaista antaa mahdollisuus myös kohtuullisen tuoton alittavan määrän tasoitukseen seuraavan valvontajakson kuluessa, koska muussa tapauksessa osa verkonhaltijoista hinnoittelisi siirtopalvelumaksunsa jatkuvasti varmuuden vuoksi yli hyväksyttävän määrän, jotta tuottotavoite ei jäisi satunnaisen tai ennakoimattoman syyn vuoksi toteutumatta. Kohtuullisen tuoton alittavan määrän tasoitusjakso rajataan seuraavaan valvontajaksoon. Tämän jälkeen tasoittaminen ei tule olla enää mahdollista. Tasoitusjakson rajattu pituus on siis pääsääntö, jota Energiavirasto voi painavasta syystä pidentää enintään neljällä vuodella.

Lisäksi 38 c §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että tasoitusjakson pituutta on tarkoituksenmukaista rajoittaa, jotta omistajan tuottovaatimuksen muuttuminen tai verkonhaltijan omistajanvaihdos eivät johda kohtuullisen tuoton alittavien määrien perimiseen pitkältä ajalta jälkikäteen. Merkittävän ylihinnoittelun ehkäisemiseksi verkonhaltijan tulee suorittaa palautuksen yhteydessä korkoa palautettavalle määrälle, jos verkkotoiminnan tuotto on ylittänyt valvontajakson kuluessa kohtuullisen tuoton määrän vähintään 5 prosentilla. Alennettavaan määrään lisättävä korko tulee laskea koko alennettavalle määrälle vuotuisena korkona päättyneen valvontajakson ajalta vahvistuspäätöksen mukaisesti määritetyn oman pääoman koron keskiarvon mukaan.

Julkinen

4.11.2015

Valvontapäätökseen sovellettava laki

Markkinaoikeus katsoi ratkaisussaan (MAO 482/15), että toisen valvontajakson ollessa päättynyt 31.12.2011 eli yli puolitoista vuotta ennen valvontalain ja uuden sähkömarkkinalain (588/2013) voimaantuloa 1.9.2013. Valittajan valvontapäätöstä koskeva asia on ollut jo tuolloin valvontalain ja uuden sähkömarkkinalain voimaan tullessa Energiaviraston ratkaistavana.

Edellä mainituilla perusteilla markkinaoikeus katsoo, että Energiaviraston on tullut valituksenalaista toisen valvontajakson valvontapäätöstä tehdessään soveltaa kumotun sähkömarkkinalain (386/1995) säännöksiä sellaisina kuin ne ovat olleet voimassa 31.8.2013.

Sähköverkkotoimintaan sitoutuneen pääoman arvon määrittäminen – asiakkaan liittymisjohdot

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 127/2004 vp, yleisperustelut s. 7) mukaan luonnollisen monopolin erityisvalvonnan keskeisiä tavoitteita ovat tasapuolisuus, jatkuvuus ja tehokkuus. Tasapuolisuudella tarkoitetaan yhteiskunnan sisäistä tulonjakoa valvottavien yritysten omistajien ja asiakkaiden välillä. Tasapuolisuus liittyy myös asiakasryhmien välisiin suhteisiin ja silloin tarkastelun kohteena on se, ettei mikään asiakasryhmä kannu suhteettoman suurta osuutta yritykselle suoritettavista maksuista suhteessa aiheuttamiinsa kustannuksiin. Vastaavasti myös valvottavien yritysten kohtelun edellytetään olevan tasapuolista. Tehokkuus puolestaan tarkoittaa asiakkaan haluaman palvelun aikaansaamista mahdollisimman alhaisin kustannuksin.

Sähkömarkkinalain 4 §:n 1 momentin mukaan sähköverkkotoimintaa saa harjoittaa vain sähkömarkkinaviranomaisen antamalla luvalla (sähköverkkolupa). Lain esitöiden (HE 138/1994 vp, 4 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan sähköverkon keskeinen asema sähköverkkojärjestelmässä ja verkkotoiminnan monopoli-luonne tekevät tarpeelliseksi, että yhteiskunta voi valvoa ja säännellä verkonhaltijoiden toimintaa lupamenettelyn avulla. Edelleen lain esitöiden (HE 138/1994 vp, yleisperustelut 2.2.1. Sähköverkkoluvat) mukaan luvanvaraisuuden avulla valvotaisiin sähkömarkkinalain asettamia velvoitteita luvanhaltijoille. Velvoitteiden vastapainona luvanhaltijat saisivat verkkotoiminnan harjoittamiseen liittyviä oikeuksia, joiden tarkoituksena on turvata verkonhaltijan toimintaedellytykset. Lakiehdotuksessa on pyritty huolehtimaan, että oikeuksien ja velvoitteiden välillä olisi oikeudenmukainen tasapaino. Jakeluverkon osalta luvassa määrättäisiin maantieteellinen vastuualue, joihin velvoitteet ja oikeudet kohdistuvat.

Sähkömarkkinalain 6 §:n 1 momentin mukaan jakeluverkonhaltijalle annettavassa sähköverkkoluvassa määritetään luvanhaltijalle maantieteellinen vastuualue jakeluverkon osalta. Lain esitöissä (HE 138/1994 vp, 6 §:n yksityiskohtaiset perustelut) on todettu, että jakeluverkon haltijoille tulisi kullekin yksiselitteinen maantieteellinen alue vastuulleen. Siihen liittyvät oikeudet, velvoitteet ja vastuut säädettäisiin toisaalla tässä laissa.

Julkinen

4.11.2015

Sähkömarkkinalain 10 §:n mukaan verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä sähkön siirtopalveluja niitä tarvitseville verkkonsa siirtokyvyn rajoissa (siirtovelvollisuus). Lain esitöiden (HE 138/1994 vp, 10 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan siirtovelvollisuus tarkoittaa, että monopoliasemassa olevat verkot on avattava tietyin edellytyksin kaikkien halukkaiden käyttöön.

Sähkömarkkinalain säännösten ja lain esitöiden perusteella verkkoluvan mukaisella jakeluverkonhaltijan vastuualueella verkonhaltijan oikeudet, velvoitteet ja vastuut koskevat verkkotoimintaa vain verkonhaltijan yksinoikeuden piirissä olevassa verkossa. Ne sähköverkot, jotka eivät ole verkonhaltijan yksinoikeuden piirissä, ovat joko sähkömarkkinalain nojalla tai yleisen elinkeinovapauden perusteella vapaan kilpailun piirissä. Verkonhaltijaan kohdistuvat sähkömarkkinalain mukaiset sähköverkkotoiminnan velvoitteet ja oikeudet eivät koske näitä kilpailtuja sähköverkkoja. Terve ja toimiva kilpailu sähkömarkkinoilla edellyttää lain esitöiden (HE 138/1994 vp, yleisperustelut 2.2.9. Toimintojen eriyttäminen), että kilpaillut sähköliiketoiminnot toimivat liiketaloudellisesti kannattavasti eikä niitä tueta monopolitoiminnoilla (ristiinsubventointi).

Sähkönkäyttöpaikan liittymisjohdon sekä kiinteistön sisäisen sähköverkon rakentaminen, käyttö ja kunnossapito ovat olleet vapaan kilpailun piirissä sähkömarkkinalain (386/1995) voimaan astumisesta 1.6.1995 alkaen. Sähköntuotantolaitoksen osalta muut kuin kiinteistön sisäiset johdot ovat olleet vapaan kilpailun piirissä 27.12.2004 alkaen (laki 1172/2004).

Sähkömarkkinalain 17 §:n mukaan jakeluverkonhaltijalla on yksinoikeus rakentaa jakeluverkkoa vastuualueellaan. Pykälän 2 momentin mukaan muut saavat rakentaa vastuualueelle jakeluverkkoa, jos 1 kohdan nojalla kysymyksessä on liittymisjohto, jolla sähkönkäyttöpaikka liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan sähköverkkoon, 2 kohdan nojalla kysymyksessä on liittymisjohto, jolla sähköntuotantolaitos liitetään vastuualueen jakeluverkonhaltijan tai muun verkonhaltijan sähköverkkoon tai 3 kohdan nojalla kysymyksessä on kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäinen verkko.

Sähkömarkkinalain esitöiden (HE 138/1994 vp, 18 §:n yksityiskohtaiset perustelut) mukaan ellei muusta verkonhaltijan kanssa sovita, toisen rakentama verkonosajäisi rakentajan tai rakennuttajan vastuulle ja tämä myös vastaisi verkonosan käytöstä ja kunnossapidosta. Virasto huomauttaa, ettei tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kyseinen verkonosajäisi tullut edellä mainitulla tavalla monopolitoiminnan piiriin. Lisäksi lain esitöissä (HE 127/2004 vp, s. s. 46–47) on todettu, että liittymisjohdon keskeinen tunnusmerkki on se, että johto palvelee vain yhtä liittynyttä. Muut liittyjät eivät voi esitöiden mukaan rakentaa omaa liittymisjohtoaan laissa tarkoitettuun liittymisjohtoon, koska tässä tapauksessa tämän operointi muuttuisi luvanvaraiseksi verkkotoiminnaksi.

Julkinen

4.11.2015

Liittymisjohdon rakentaminen, käyttö ja kunnossapito eivät kuulu sähkömarkkinalain 17 §:n 2 momentin ja lain esitöiden perusteella lailla säännellyn luvanvaraisen verkkotoiminnan piiriin eikä tähän toimintaan siten sovelleta vahvistuspäätöksiä. Energiavirasto huomauttaa, että se seikka, mikä taho sähkönkäyttöpaikan tai sähköntuotantolaitoksen liittymisjohtoa operoi tai minkä tahon hallinnassa tämä on, ei määrittele, kuuluuko liittymisjohto luvanvaraisen verkkotoiminnan piiriin. Sähkömarkkinalain uudistamista koskevissa lain esitöissä (EY:n kolmannen energian sisämarkkinapakettien täytäntöönpanoa valmisteleavan työryhmän loppuraportti, 17.9.2010, s. 72–73) on yksiselitteisesti vahvistettu sähkömarkkinalain (386/1995) mukaisesti, ettei liittymisjohtojen ylläpito- tai muita kustannuksia kateta siirtotariffilla ja vaikka liittymisjohdon omistaisi verkonhaltija, johtoa ei sisällytetä verkonhaltijan verkkotoimintaan sitoutuneen pääoman arvoon.

Virasto huomauttaa lisäksi, että koska edellä mainituissa lain esitöissä vahvistetun mukaisesti sähkömarkkinalain 3 §:n 3 kohdan mukaisten liittymisjohtojen rakentamisen kustantavat sähkömarkkinalain kannalta liittyvät. Ja tämän lisäksi, koska liittymisjohdon ylläpitokustannukset ovat todennäköisesti hyvin vähäiset eikä Fortum Espoo Distribution Oy ole kyseisiä kustannuksia viraston selvityspyyntöistä 9.11.2012 ja 20.12.2012 (dnro 1248/421/2012) huolimatta pystynyt todentamaan, liittymisjohtojen sisällyttäminen verkonhaltijan verkkotoiminnan sitoutuneen pääoman arvoon, johtaisi hinnoitteluun, joka ei olisi sähkömarkkinalain esityöt (HE 138/1994 vp, 14 §:n yksityiskohtaiset perustelut) huomioon ottaen 14 §:n tarkoittamalla tavalla kohtuullista.

Selvyyden vuoksi Energiavirasto myös toteaa, etteivät sähkömarkkinalain 3 §:n 3 kohdan mukaista liittymisjohtoa vastaavasti koske sähkömarkkinalain mukaiset verkonhaltijan velvoitteet. Liittymisjohtoa ei koske sähkömarkkinalain 9 §:n 2 momentin mukainen liittämismuuttamisvelvollisuus, eikä sähkömarkkinalain 9 §:n 1 momentin mukaiseen kehittämismuuttamisvelvollisuuteen sisältyvä velvoite rakentaa verkko uudelleen koske asiakkaan liittymisjohtoa, vaikka liittymisjohto olisikin verkonhaltijan hallinnassa. Edelleen kumotun sähkömarkkinalain esitöissä (HE 138/1994 vp, 14 §:n yksityiskohtaiset perustelut) on nimenomaisesti todettu, että monopoliasemassa olevalta verkkotoiminnalta tulisi edellyttää hinnoittelun kohtuullisuutta. Kohtuullisen hinnoittelun vaatimus ei siten koske vapaan kilpailun piirissä olevaa verkkotoimintaa.

Sähkömarkkinalain 3 §:n 3 kohdan mukaan, jos johto on rakennettu yhtä verkonhaltijan asiakasta varten ja se palvelee yhtä liittyjää, kyseessä on lain tarkoittama sähkönkäyttöpaikan tai sähköntuotantolaitoksen liittymisjohto. Verkonhaltijan sähkömarkkinalain 9 §:n mukaisen liittämismuuttamisvelvollisuuden on Energiaviraston tulkintakäytännössä katsottu ulottuvan siihen asti kuin verkon rakentaminen on sähkömarkkinalain 17 §:n mukaisesti verkonhaltijan yksinoikeuden piirissä. Energiavirasto huomauttaa, että jos asiakas on rahoittanut johdon, tämä on lisäksi selvä tunnusmerkki siitä, että kyseessä oleva johto on rakennettu sähkömarkkinalain 3 §:n tarkoittamalla tavalla yhtä verkonhaltijan asiakasta varten, eli kyseessä on

Julkinen

4.11.2015

liittymisjohto. Näin ollen se seikka, että liittymispiste on asiakkaan maksaman liittymisjohdon rakentamisen jälkeen liittymissopimuksella siirretty asiakkaan pääkeskukselle, ei tee kyseessä olevan liittymisjohdon rakentamisesta, -käytöstä ja -kunnossapidosta säänneltyä verkkotoimintaa.

Sähkömarkkinalain 3 §:n 3 kohdan mukaisia liittymisjohtoja ei ole tullut eikä tule sisällyttää verkon rakennetietoihin, vaikka niiden hallinta olisikin siirretty verkonhaltijalle. Virasto toteaa, ettei voimassa olevalla sähkömarkkinalailla (588/2013) oikeustilaa ole tältä osin muutettu. Selvyyden vuoksi virasto myös toteaa, ettei tällä päätöksellä oteta kantaa siihen, onko liittymisjohtojen hallinnan siirtäminen verkonhaltijalle ollut lainmukaista.

Sähkömarkkinalain 28 §:n 1 momentin nojalla sähkömarkkinoilla toimivan yrityksen on eriytettävä sähköverkkotoiminta muista sähköliiketoiminnoista sekä sähköliiketoiminnot muista yrityksen harjoittamista liiketoiminnoista. Sähköliiketoimintoja ei kuitenkaan sähkömarkkinalain 28 §:n 3 momentin nojalla eriytetä toisistaan ja muista liiketoiminnoista, jos liiketoiminta on määrältään tai suhteessa yrityksen harjoittamiin muihin liiketoimintoihin verrattuna vähäistä.

Sähkömarkkinalain ja eriyttämisasetuksen sekä niiden esitöiden mukaisten eriyttämisvelvoitteiden kannalta on selvää, että sähköverkkotoiminnan tilinpäätökseen on tarkoitus sisällyttää vain monopoliluonteista toimintaa. Näin ollen eriyttämisvelvoitteidenkaan kannalta liittymisjohtoihin liittyviä eriä ei tule sisällyttää verkonhaltijan verkkotoiminnan eriytettyyn tilinpäätökseen, vaan niitä koskeva toiminta tulee eriyttää säännellyn verkkotoiminnan tilinpäätöksestä.

Sähköverkkotoimintaan sitoutuneen pääoman arvon määrittäminen – kantaverkon käyttöoikeuskentät

Energiavirasto toteaa, että kantaverkon käyttöoikeuskenttien osalta kysymys on sähköverkkotoiminnasta, johon verkonhaltijalla on yksinoikeus ja johon kohdistuvat verkonhaltijan yleiset oikeudet ja velvoitteet. Kantaverkon käyttöoikeuskenttien sisällyttäminen verkon rakennetietoihin on siten sinänsä sähkömarkkinalain mukaista.

Energiavirasto katsoo, ettei sähkömarkkinalain 10 §:n ja 14 §:n kohtuullisen hinnoittelun vaatimus huomioon ottaen samaa verkonosaa voida kuitenkaan sisällyttää useamman kuin yhden verkonhaltijan verkon rakennetietoihin. Kantaverkon käyttöoikeuskentät kuuluvat kantaverkonhaltijan sähkömarkkinalain 9 §:n ja 16 §:n mukaisen kehittämisvelvollisuuden piiriin. Virasto huomauttaa, etteivät verkonhaltijat voi sopimusjärjestelyin muuttaa sitä, mitkä verkonosat kuuluvat sen sähkömarkkinalain mukaisen säännellyn sähköverkkotoiminnan piiriin.

Julkinen

4.11.2015

Kantaverkon käyttöoikeuskenttiä ei ole tullut eikä tule sisällyttää jakeluverkonhaltijan tai suurjännitteisen jakeluverkon haltijan verkon rakennetietoihin. Jakeluverkonhaltijan tai alueverkon haltijan edellä mainituista kantaverkon käyttöoikeuskentistä aktivoidut maksut käsitellään kuten pysyvien vastaavien muut oikaisut tasearvoonsa.

Koron laskenta

Vahvistuspäätöksen sisällön perusteella markkinaoikeus katsoi, että sähkömarkkinalain 38 c §:ssä tarkoitettua alennettavaa määrää ja sähkömarkkinalain esitöissä mainittua palautettavaa määrää on tulkittava siten, että laskennassa otetaan huomioon mahdollinen edelliseltä valvontajaksolta kertynyt ali- tai ylijäämä, kuten vahvistuspäätöksessä on esitetty. Valvontajakson päätyttyä verkonhaltija on viraston tekemän valvontapäätöksen perusteella joko oikeutettu korottamaan siirtopalvelumaksujaan tai velvoitettu palauttamaan ylijäämä asiakkaille alentamalla siirtopalvelumaksujaan.

Ratkaisu

Asianosaisen osalta liittymisjohtojen ja käyttöoikeuskenttien käsittely valvontatiedoissa on korjattu sähkömarkkinalain ja vahvistuspäätöksen mukaiseksi.

Energiavirasto vahvistaa asianosaisen toisen valvontajakson toteutuneeksi oikaisuksi tulokseksi 53 360 tuhatta euroa ja kohtuulliseksi tuotoksi 45 540 tuhatta euroa. Täten toisen valvontajakson kertynyt tuoton ylijäämä on 7 820 tuhatta euroa.

Ensimmäiseltä valvontajaksolta kertynyt alijäämä on -3 850 tuhatta euroa. Liitteessä 2 on laskelma verkonhaltijan toisen valvontajakson toteutuneesta ja kohtuullisesta tuotosta.

Verkonhaltijan verkkotoiminnan kertynyt tuoton ylijäämä on ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän viidellä prosentilla valvontajakson aikana. Täten vahvistettavaan tuoton ylijäämään lisätään korko. Lisättävän koron määrä on 240 tuhatta euroa. Liitteessä 2 on laskelma verkonhaltijan ylijäämän koron määräytymisestä. Ensimmäiseltä valvontajaksolta kertynyt alijäämä huomioiden kolmannelle valvontajaksolle siirtyvä, vahvistettu ylijäämä on yhteensä 4 210 tuhatta euroa.

Energiavirasto velvoittaa asianosaisen ottamaan vahvistetun ylijäämän huomioon verkkopalveluiden hinnoittelussa vuosien 2012 – 2015 aikana. Energiavirasto vähentää toiselta valvontajaksolta vahvistetun tuoton ylijäämän asianosaisen verkkotoiminnan kohtuullisesta tuotosta vuosien 2012 – 2015 ajalta, kun Energiavirasto vahvistaa asianosaisen verkkotoiminnan toteutuneen oikaistun tuloksen ja kohtuullisen tuoton vuosilta 2012 – 2015.

Päätöstä on noudatettava muutoksenhausta huolimatta.

Julkinen

4.11.2015

Muutoksenhaku

Valitusosoitus on päätöksen liitteenä 1.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (386/1995) 3 § 3 ja 8 kohta, 4 §, 10 §, 14 §, 16 §, 17 § 2 mom., 19 §, 28 § ja 38 c §

Ylijohtaja

Simo Nurmi

Laskentatoimen asiantuntija

Tiina Karppinen

Liitteet

1. Valitusosoitus
2. Laskelma asianosaisen toisen valvontajakson toteutuneesta oikaistusta tuloksesta ja kohtuullisesta tuotosta
3. Verkon rakennetiedot ja laskelma (salassa pidettävä)
4. Vuosittaiset kohtuullisen tuoton laskelmat vuosilta 2008 - 2011 (salassa pidettävä)

Jakelu

Asianosainen
Markkinaoikeus

Maksutta

Valitusosoitus

Muutoksenhakuoikeus

Energiaviraston päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valituskelpoisella päätöksellä tarkoitetaan toimenpidettä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Valitusoikeus on sillä, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksisaantipäivää ei oteta lukuun.

Valituskirjelmän sisältö

Valitus tehdään kirjallisesti. Markkinaoikeudelle osoitetussa valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi sekä
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on muu henkilö, on valituskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- muutoksenhaun kohteena oleva päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu Energiavirastolle tai markkinaoikeudelle.

Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, jollei päämies ole valtuuttanut häntä suullisesti valitusviranomaisessa. Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää.

energiavirasto
energimyndigheten

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI

Faksi: 029 56 43314
sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

LASKELMA ASIANOSAISEN TOISEN VALVONTAJAKSON TOTEUTUNEESTA OIKAISTUSTA TULOKSESTA JA KOHTUULLISESTA TUOTOSTA

Yhtiötunnus : 2059588-1

Yhtiö ja toimialue : Caruna Espoo Oy - Caruna Espoo Oy

Liiketoiminta-alue : Sähköverkko (Jakeluverkko)

Valvontajakso 2008-2011

Vuosi	Toteutunut oikaistu tulos [t€]	Kohtuullinen tuotto [t€]
2008	[]	[]
2009	[]	[]
2010	[]	[]
2011	[]	[]
Yhteensä	53360	45540

1. valvontajaksolta kertynyt ylijäämä (+) / alijäämä (-) t€
-3 850
2. valvontajaksolta kertynyt ylijäämä (+) / alijäämä (-) t€
7 820
3. valvontajaksolle siirtyvä ylijäämä korkoineen(+)/ alijäämä (-) t€ 4 210

Korko

Valvontajakson aikana kertyneelle ylituotolle lisätään korko, jos verkkotoiminnan tuotto on ylittänyt valvontajakson aikana kohtuullisen tuoton määrän yli 5 prosentilla. Lisättävä korko lasketaan valvontajakson ajalta sähkömarkkinalain mukaan käyttäen pääoman koron keskiarvoa.

Koron laskentakaava:

Valvontajaksolta kertynyt ylituotto > (5 % * valvontajakson eri vuosina kohtuullisena pidettyjen tuottojen summa +/- edellisen valvontajakson yli- tai alijäämä)

(Valvontajaksolta kertynyt ylijäämä +/- edellisen valvontajakson yli- tai alijäämä) * oman pääoman koron keskiarvo vuosilta 2008-2011

Oman pääoman koron keskiarvo vuosilta 2008-2011 6,11 %

Koron määrä 240 t€

VUOSITTAISET VERKON RAKENNETIEDOT JA VERKONARVOLASKELMA

Yhtiö ja toimialue: Fortum Espoo Distribution Oy
Yhtiötunnus: 2059588-1
Valvontajakso: 2008-2011

Salassapidettävä JulkL 24.1§. 20k nojalla alaviitteessä.
Peitetyt tiedot yksilöitävä hakasulkein [...]

	JHA 1)	TASAPOISTO 1)	NKA 1)
2008	[]	[]	[]
2009	[]	[]	[]
2010	[]	[]	[]
2011	[]	[]	[]

1) Julkisessa päätösversiossa hakasulkein merkityt kohdat on jätetty pois viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24.1§. 20 kohdan perusteella.

VUOSITTAISET KOHTUULLISEN TUOTON LASKELMAT

Yhtiö ja toimialue: Fortum Espoo Distribution Oy
Yhtiötunnus: 2059588-1
Valvontajakso: 2008-2011

OIKAISTU TASE 1)

Vastaavaa				
Pysyvät vastaavat	2008	2009	2010	2011
Sähköverkko nykykäyttöarvoonsa	[]	[]	[]	[]
Muut pysyvät vastaavat tasearvoonsa	24070,00	22023,00	13655,00	14558,24
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus tasearvoonsa	0,00	0,00	0,00	0,00
Myyntisaamiset tasearvoonsa	13818,00	13452,00	16951,00	16784,00
Oikaistun taseen loppusumma	[]	[]	[]	[]
Vastaavaa yhteensä (t€)	[]	[]	[]	[]

1) Julkisessa päätösversiossa hakasulkein merkityt kohdat on jätetty pois viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24.1§. 20 kohdan perusteella.

Yhtiö ja toimialue: Fortum Espoo Distribution Oy
Yhtiötunnus: 2059588-1
Valvontajakso: 2008-2011

OIKAISTU TASE 1)

Vastattavaa				
Oma pääoma	2008	2009	2010	2011
Oma pääoma tasearvoonsa	23303,00	24981,00	27518,00	29545,00
+ Annettujen konserniavustusten oman pääoman osuus	6586,00	13855,76	14458,86	9910,82
- Saadut konserniavustukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Poistoerojen ja vapaaehtoisten varausten oman pääoman osuus	64158,00	6911,56	77498,72	84937,20
Oikaistun taseen tasauserä	[]	[]	[]	[]
Vieras pääoma				
Korollinen				
Korolliset velat tasearvoonsa	0,00	0,00	0,00	0,00
- Annettujen (tp-hetkellä ei maksettujen) konserniavustusten oman pääoman osuus	0,00	0,00	0,00	0,00
Pääomalainat tasearvoonsa	0,00	0,00	0,00	0,00
Koroton				
Verkon liittymismaksut 31.12.2004 tasearvoonsa	59281,31	59281,31	59281,31	59281,31
Muut korottomat velat tasearvoonsa	21718,00	31161,00	31082,00	33270,00
- Annettujen (tp-hetkellä ei maksettujen) konserniavustusten oman pääoman osuus	-6660,00	-13912,00	-14430,00	-9916,00
Pakolliset varaukset tasearvoonsa	58,00	333,00	328,00	309,00
Poistoeroon ja vapaaehtoiisiin varauksiin sisältyvä laskennallinen verovelka	22452,00	24282,44	27229,28	29842,80
Oikaistun taseen loppusumma	[]	[]	[]	[]
Vastattavaa yhteensä (t€)	[]	[]	[]	[]

1) Julkisessa päätösversiossa hakasulkein merkityt kohdat on jätetty pois viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24.1 §. 20 kohdan perusteella.

OIKAISTU TULOS 1)

Yhtiö ja toimialue: Fortum Espoo Distribution Oy
Yhtiötunnus: 2059588-1
Valvontajakso: 2008-2011

Oikaistu tulos				
	2008	2009	2010	2011
Liikevoitto	19262,00	27569,00	34177,00	25933,00
0,5 * Toteutuneet keskeytyskustannukset	1451,22	1204,74	1847,16	13634,28
0,5 * Keskeytyskustannusten vertailutaso	1694,16	1807,68	1870,86	1818,18
Keskeytyskustannusten kannustinvaikutus	[]	[]	[]	[]
Toteutuneet kontrolloitavat operatiiviset kustannukset	15416,00	13983,00	13264,05	20272,11
Tehostamistavoitteen mukaiset kontrolloitavat operatiiviset kustannukset	18491,68	19866,48	19328,82	19329,58
Maksetut verkkovuokrat	119,00	120,00	117,00	163,00
Suunnitelman mukaiset poistot liikearvosta	0,00	0,00	0,00	0,00
Suunnitelman mukaiset poistot verkosta ja arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	9213,00	9911,00	6685,00	7009,14
Verkon JHA:sta laskettu tasapoisto	[]	[]	[]	[]
Taseen liittymismaksukertymän nettomuutos	-25,00	-63,00	-13,00	-28,00
Korjattu liikevoitto / -tappio	[]	[]	[]	[]
Laskennallinen tulos	[]	[]	[]	[]
Nettomääräiset suojauskustannukset	[]	[]	[]	[]
Verkkotoiminnan harjoittamisen turvaamiseksi tarvittavasta rahoitusomaisuudesta aiheutuva kustannus	-125,71	-153,31	-150,54	190,88
Oikaistu tulos ennen veroja	[]	[]	[]	[]
Tuloverot	[]	[]	[]	[]
Toteutunut oikaistu tulos (t€)	[]	[]	[]	[]
Kohtuullinen tuotto				
Korollisen vieraan pääoman määrä	0,00	0,00	0,00	0,00
Oman pääoman määrä	[]	[]	[]	[]
Kohtuullinen tuotto (t€)	[]	[]	[]	[]
Tilikauden ylijäämä(+)/alijäämä(-) (t€)	-2621,20	172,12	4197,33	6076,49

1) Julkisessa päätösversiossa hakusulkein merkityt kohdat on jätetty pois viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24.1 §. 20 kohdan perusteella.